

gotavlja načelnika dr. Korošca, da ima v borbi za Jugoslavijo za seboj ves jugoslovanski narod. — Ob koncu s celjski Slovenci prinesli mogočen leverov venec s trakovi v barvah našega troime-nega jugoslovanskega naroda ter so ga med burnimi vskliki veselja izročili dr. Korošcu, kateri ga je izročil županu Robleku s prošnjo, da ga shrani kot načelnik narodnega žalca. Ko je predsednik zaključil veličastni tabor, je iz tisoč in tisoč grl zaorila pesem: »Lepa naša domovina!« in »Hej Slovani!«

Shod v gornji Mislinjski dolini.

Zadnje nedeljo je bil v Št. Ilju pod Turjakom narodni praznik. Od vseh strani so se zbrali mnogoštevilni ljudje; prišli so iz domačih občin Št. Ilja in Mislinje, zapustili so svoje hribe možje in žene celo iz dobrnske župnije, vrlo zastopana sta bila Št. Vid in Št. Miklavž, pozdravili so nas Golovohučani in zlasti lepoštevilno Šmarčani. Št. Ilj še ni videl toliko gostov. Vsled prevelike udeležbe smo morali ostati na prostem. G. veleposestnik Iršič je pozdravil navzoče in predlagal za predsednika č. g. župnika Roškarja, za podpredsednika pa domačega župana g. Pušnika. G. predsednik govori v navdušenih besedah o cesarju Karlu I. in sv. Očetu, ki se najbolj trudita za dosego mira. Nato se prikaže pri oknu prvega nadstropja, od koder so govorili govorniki do zbrane množice, državni poslanec dr. Verstovšek burno pozdravljen. Govornik je v obširnem govoru pojasnil politični položaj, razpravljal o gospodarstvu, v katero smo zabredli vsled krvave vojske, bičal krivice, katere se godijo slovenskemu narodu in razložil pomen gibanja, ki se vrši na podlagi majniške deklaracije. Na svoji zemlji hočemo po stati svoji gospodarji. G. veleposestnik Iršič razpravlja o besedah demokracija in deklaracija ter poudarja, da so vse stranke ujedinjene za skupne cilje. Nato je izročil g. kaplan Toplak podpise za deklaracijo (1219) iz dveh župnij Št. Ilja in Št. Vida ter poudarjal, da so mladenke nabrale v fari 1608 K za Tiskovni dom, kar gotovo dokazuje, da prebivalstvo gornje Mislinjske doline po staja vedno bolj zavedno. Priporoča posebno čitanje »Slovenskega Gospodarja«. G. Rožman predlaga resolucije, v katerih se izreka popolno zaupanje poslancev Jugoslovanskega kluba. Zborovalci se na predlog g. Rozmana soglasno izrečejo za majniško deklaracijo. Govorili so še g. Krušič, g. nadučitelj Šalomon, č. g. nadžupnik Lenart in še več kmetov. Poslanec dr. Verstovšek se zahvali za zaupanje ter poudarja, da bodo poslanci tega lažje odločno nastopali za pravice jugoslovanskega naroda, če vidijo, da je vse ljudstvo za njimi. Č. g. župnik Roškar zaključil lepo zborovanje z za-dovoljstvom, da se je tako redno vršilo. Pevci se zapeljuje »Lepa naša domovina«, »Hej Slovani!« vsi so se odrekli in petje se je razleglo po lepi

Po tem nasvetu ojuhačen, sem sklenil, da se poslovim od cesarske službe in zlezem za zapeček v Iršič očetovi. Da zapustim do smrti vojaštvo, sem se podal na res križovo pot superarbitraacije. Romal se sem poln nevolje od zdravnika do doktorja, ki so mi prabralskali vsako žilico in vsak živec. Jezilo me je, ker sem moral vsikdar čakati po cele ure sklonjen v prašni vojaške ponižnosti, predno se je potrbilo katemu gospodu, da me je zvezdavo pregledal. Če bi me priklenili še enkrat na galejo superarbitraacije, ne vem, če bi vstrajal še enkrat tako ponižno uvarje. Dober teden sem trgal drage podplate po graškem tlaku, trkajoč na vrata vseh vojaških oblačnikov. Slednjič so mi vendarle verjeli, da sem po telesu berač, ki spada v kot rojstne občine, ne pa na mlase graškega mesta. Krafko povedano, vtaknih so me v loš penzionistov!

Zamenjal sem mestni tlak z domačimi kolovoznimi stezami. Čepeč pod očetovo streho, znam sedaj ceniti mir Soltske doline, ki se sicer razteza Bogu nekako za hrbtom, pa je vsaj ne izsesava pri vsakem koraku vojaška mora. No, kako je pač sedaj z menoj, ko počivam v rojstnem gnezdu, iz katerega sem središ in svet pred 19 leti? Zadolvoljen sem in bi dovolal še marsikaj, da le uživam nemoteno zaženi mir. Po letu in v jeseni sem pohajal za pičlo očetovo dredo; v zimskih dneh pa poslušam mesto drdranja strojne evil kolovratov, na večer pa razmišljujem, da bomo morali začeti svetiti s treskami.

S tem zaključujem dolgo poredje »Vojnih spominov.« Je že čas, da enkrat neham in ponudim ljubosti kaj bolj domačega, kakor je gališkovojna roba. Če sem zadovoljil čitatelje s temi zapiski, mi bodi ta zavest v dušno nagrado; če me pa kdo dolži, da sem teživel preveč, mu zaupam: nisem imel namena pisati evanģelija, ampak znoti čestopne »spesane!«

Mislinjski dolini. Ljudstvo se je le počasi razšlo veselih obrazov in polno navdušenja!

Shod v Konjicah.

Na Jožefovo popoldne se je vršil na vrtu Narodnega doma politično-gospodarski shod, katerega je sklical poslanec Pišek. Navzočih je bilo nad 500 mož in žen. Predsedovala sta posestnik g. Napotnik in trgovec g. Ogoreuc. Poslanec Pišek je v poljudni besedi opisal delovanje slovenskih poslancev za kmeta. Za svoja izvajanja je žel živahno pohvalo. Nato je govoril urednik Žebot o postanku in ciljih jugoslovanske deklaracije in sploh o naših narodnih, gospodarskih in političnih zahtevah. Med velikim navdušenjem so se sprejele resolucije, v katerih se zborovalci izražajo za jugoslovansko deklaracijo, izrekajo svojim poslancom popolno zaupanje, zahtevajo omejitev rekvizicije živine in sena, zahtevajo, naj se za kmetško prebivalstvo zviša določena količina moke in žita ter se naj na kmetijah nujno potrebne črno-vojnike vsaj za poletno dobo oprosti vojaške službe. Predsednik g. Napotnik je zaključil zborovanje s klicem: Živela Jugoslavija! Živel cesar Karl! Zborovalci pa so zapeli cesarsko pesem.

Za kmeta.

Dne 15. marca se je vršilo pri ministrskem predsedniku posvetovanje glede nujnega vprašanja poslancev Jarca in Fona, kako naj se zagotovi pravočasno obdelovanje polja in preskrba ljudstva z raznimi neobhodnimi potrebščinami. Posvetovanja so se udeležili zastopniki poljedelskega, vojnega, domobranskega in trgovskega ministristva ter višjega armadnega poveljstva. Od Jugoslovanskega kluba so bili navzoči poslanci dr. Korošec, Jare in Fon. Glavni uspehi posvetovanja so sledeči:

Vojaštvo bo oddajalo vojaške oddelke s konji v red na kmete. Težakom se dovolja večja množina živin; poskrbelo se bo, da okrajna glavarstva ne bodo delala sitnosti glede vprašanja, kateri kmetjski delavci se imajo smatrati za težake. Za težke delavce veljajo lahko vsi kmetjski delavci in dobe torej kvoto 300 gramov. Najmanj se pa mora tretjini kmetjskih delavcev priznati kvota za težke delavce. Ko torej bodijo kmetje po mlavske karte ali nakaznice za moko, naj se nikakor ne pozabijo prijaviti kot težki delavci.

Posebna točka razprave je bila preskrba kmetjskega prebivalstva z usnjem. Vlada se odločno upira temu, da bi smeli kmetje sami dajati kože v stroj. Pač pa bo vojaštvo dalo v najkrajšem času na razpolago zalogo starih vojaških čevljev in tudi potrebno usnje, da se popravijo. Uboje se bo razdelilo samo med kmetško prebivalstvo. Med kmete se razdeli tudi stara konjska oprava. Pri razdelitvi usnja, ki ga odstopi vojaštvo za potrebe civilnega prebivalstva, se ne bodo upoštevali le čevljarji po mestih — ampak se bo usnje razdelilo naravnost med kmete potom kmetjskih občin in sicer v veliko večji meri kot doslej. Vojaška oblast je oddala za civilno prebivalstvo v zadnjih treh mesecih lanskega leta nad 3 milijone kg podplatov; upati je, da bo mogoče razdeliti tako vsak mesec 1 milijon kg podplatov; gje samo za to pri tej stvari, da pride to usnje tudi v pravo roko.

Glede oprostilve vojaške službe opozarjamo na zadnjo odredbo cesarjevo glede črnovojnikov l. 1867, 1868 in 1869. Zagotovilo se je tudi, da se bodo do l. 1875 rojeni kmetovalci oproščali za nedoločen čas, enako tudi za službo v fronti nesposobni vojniki letnikov 1876—1879 (z izvidom B in C). Ako se prosi dopusta za vojaštvo, ki je na fronti, naj se vložijo prošnja pri okrajnem glavarstvu, ki jo odpošlje naravnost na dotični oddelke na fronti; tu dobi vojak lahko dopust do šest tednov. Povprečno 10 odstotkov moštva kmetjskega stanu na fronti naj bi bilo stalno na dopustu.

Glede pritožbe, da kmetško prebivalstvo ne dobi mesa niti za holnike, je izjavil zastopnik centrale za promet z živino, da ne obstoji v tem oziru nikaka odredba ministristva in da bo dal stvar natančne preiskati.

Predpisano ali pridelano

Žito?

(Nekaj besed k »Novemu načinu rekviriranja žita.«)

Smargjeta o. P., 11. marca.

Kakor znano, bo se po novem, v Gradcu sklenjenem in iznajdenem načinu žitnega rekviriranja morala vsaka občina zavezati, oddati gotovo, določeno množino žita in drugih pridelkov v enkratni oddaji. To zavezo bo morala vsaka občina podpisati še precej časa pred žetvijo, menda že meseca avgusta.

Ko sem čital ta »izborni« nov način rekviriranja, sem se nehote spomnil na pregovor: Ne prodajaj

medvedove kože, dokler še medved tiči v brlogu! Da bi bilo tako rekviriranje gotovo dobro, ako bi se žitne oddaje pravično predpisale, smo čitali že pred tem v »Slov. Gospodarju.« Ne vem pa, kako si ljudje v Gradcu domnevajo taki način rekviriranja brez pravih podlag izvesti pravično? Prerokov, ki bi že pred žetvijo znali ceniti množino pridelkov, žalibog nimamo ne zgoraj in ne pri nas. Popolnoma napačno pa je, vzeti za podlago rekviriranja lanske popise obdelanih zemljišč; saj so vendar isti v pretežni večini napačni, kajti:

1. Popisovanje se ni pravočasno začelo. 2. Različni pripomočki kakor: parcelni zapisniki, mape, t. d., ki so jih politične oblasti dale na razpolago, v mnogih slučajih niso odgovarjali resnici, ker so bili ali zastareli ali nepopravljeni itd. Ze ti dve napaki sami, ne da bi jih sklepati še več, sta že ob pričetu vsega dela dali kstevali na neuspeh lanskega zemljiškega popisovanja, kar se je tudi v resnici pozneje pokazalo. Zato se pri bodočih rekvizicijah ni mogoče poslužiti podatkov lanskega popisovanja. Se bolj napačno bi pa bilo, iskati in meriti njive le po mapi, kjer so pač risane, v resnici jih pa menda ni. Vse to govori, da je nameravani način žitnega rekviriranja le lep, ne preveč dela zahtevajoča misel, a nje izoeljava pa docela napačna in nemogoča. Zato tembolj upamo in želimo, da se ta graška iznajdba še pravočasno ovrže.

Če pa hočemo, oziroma hočejo oblasti, res biti natančne, se mora graditi vse predpisovanje žitnih dajatev na resnični in pravični podlagi. To pa je edino mogoče po onem koraku, ki se ga je naredilo sicer že lani, vendar v naglici in brezumnosti. Ta korak je: 1. Dobro pripravljeno, pravočasno začeto in razumno izoeljavno popisovanje obdelanih zemljišč, 2. Cenitev žetve po uspehu setve. 3. Izračunavanje povprečne množine dobljenin (izmlačenih) pridelkov.

K prvemu delu spadajo: od oblasti pravilno izvršeni pomožni spisi, vešč in natančen popisovalec, ter posebno še — pri popisovanju vsakega pednja svoje zemlje navzoči kmet. K cenitvi žetve je potrebno: vsakočasno opazovanje uspevanja in razvijanja setve (z deželani in ne z meščani!), nadalje strokovnjaška razdelitev poljan v različno rodovitne okolišje. Povprečno množino dobljenih pridelkov bi izračunili: z upoštevanjem različno plodonosnih in razredovanih okolišev ter poskušne mlaitive ali kopatve (krompir!) in sicer: v nizkih, višjih in najvišjih, in nato v pri- in odsolnih, potem v ilovnatih, paščnih itd. legan ene občine. Navzoč naj bo spet zastopnik oblasti (žetveni komisar) in kmet sam.

Niti misliti ni, da po tej poti moramo ravno brezopogrešno najti številčno do pičice prave podatke; kaj takega sploh ni mogoče in to že ve kmet sam. Vseeno smo na našem cilju najbližje, gotovo pa bližje kot po vsakem drugem načinu rekviriranja, kar nam naj bo vedno pred očmi.

Res, da je tako popisovanje izredno oširno in drago, a to le prvič, in ne več tako prihodnja leta, ki se ne bodo hitro izgubila madeža — rekviriranje, vendar bomo že imeli takrat pravo osnovo za odmerjenje žitnih dajatev. Če pa se te osnove ne lotimo, bodo nam vsako leto hoteli iznajti nove rekvizicijske načine; saj živimo v času, ko prenapeti duhovito rojavo vedno le po prenovitvah ter vse staro, akoprav boljše, odstranjujejo, dokler po dolgem času ne pridejo spet nazaj na staro. Tudi tu se godi kakor pri — modi. Potemtakem bomo spet čez vol leta lahko držali vojaškimi komisijam vsaka prava odprta in se uklanjali dobri ali slabi volji ter osebnim nazerom rekvizitorjev.

S pomočjo tako pravičnega in razumnega popisovanja obdelovanih in dobljenih pridelkov bo se lažje ugodilo oblastvenim zahtevam, ki se bodo morale ravnati po izidu tega popisovanja. Ugodilo bo se pa tudi, če že ne vsem, gotovo pa večini kmetovalcev. — Najvišji namen vsakega tega pa naj bo, vzbu-diti v kmetu spet — tekom vojne tolikokrat kaljeno veselje do gospodarstva in dela. M. V.

Neutralne države in naši sovražniki

Med evropskimi državami so samo še: Švedska, Norveška, Danska, Nizozemska, Španija in Švica, ki se ne udeležujejo vojne in so torej neutralne (nepristranske). V resnici neutralna pa ni nobena država, ker so vse države s svojimi čustvi na eni ali drugi se vojujoči strani. In tu treba priznati, da so simpatije takorekoč vseh neutrancev na strani naših sovražnikov. To pa vse radi Nemčije, ki je tudi v neutralnih državah splošno obsovaržena. Večina nepristranskih držav pa je tudi prisiljena, da obravnavajo prijateljske stike z entento, t. j. zvezo nam sovražnih držav, ker jim te sicer lahko ustavijo dovoz živin po morju. Pa tudi sicer so delali neutralski izvrsne kupčije z entento, ker so njih ladije zaslužile ogromne svote s prevažanjem vojnega materijala in živin za Anglijo, Francijo in Italijo. Sedaj pa ententa (entente-corporazum) karnaenkrat zahteva od vseh neutralnih držav, da ji morajo izročiti vse svoje trgovevske ladje. Za to bodo dobivale potrebna živila, posebno žito. A posebno hud je pritisk na Nizozemsko, kateri so stavili osemdnevni rok za izročitev vseh svojih kmetov in vojnih ladij. Te ladije bo porabila ententa pred vsem za prevažanje živin in ameriških vojakov v Evropo.